

Universitätsbibliothek Wuppertal

**L. FENE||STELLAE DE MAGI||stratibus, sacerdotijsq[ue]
Roma=||norum libellus**

L. <Fenestrella>

Basileae, 1523

Pomponii Laeti de sacerdotiis et primo de prima religione apud Latinos

---

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-810](https://urn.nbn.de/urn:nbn:de:hbz:468-1-810)

POMPONII

LAETI DE SACERDOTIIS. ET
PRIMO DE PRIMA RELI-
GIONE APVD LATINO S.

Faunus.

Aborigi-
nes.

Fana.

Ianus.

Fatua.

Fatuarij.

Bona dea.

Lupercalia

Lycea.

Pan.

Iunus.

Februa-

rius.

Euander.

Februata

dies.

FAUNUS antiquissimus omnium regum in Latio fuit. Aboriginibus imperauit, homines more ferarum uiuentes, in mitiorem uitam redegit, lucos sacravit, locis & urbibus nomina dedit, edificia erexit, templa edificavit, quae ideo a Fauno fana dicuntur, quod pontifices sacrando illiciuntur. Faunus in Latio cultum deorum instituisse fertur. Quidam scribunt ante Faunum imperasse Ianum, & cultum deorum demonstrasse. Fauni soror Fatua uaticinatrix, ab ea uates Fatuarij dicuntur, haec traditur mulierum castissima, ideo eam Romani Bonam deam appellant uere, cuius templum est in saxo Auentini motis, unde ingressus uirorum phibetur, & ei omen tantum sacrificatur.

DE LUPERCIS.

LUPERCALIA sacrificia ad expiandos manes fiebat, gracie Lycea dicta a Pane Lyceo nomine Arcadicu, que Romani vocant Iunum, & idem putatur esse Fauno. Lyceo sacrificatur in spelunca, quae sub Palati- no mōte est. Mensis, quo haec sacra sunt, Februarius a se Februata brumado, id est purgando, dicitur, & dies Lupercaliorū fe dies.

DE SACERDOTIIS RO. 54

bruata. Euander ex Arcadia hoc solenne in Latium tulit,
et instituisse fertur, ut nudi iuuenes Lyceum Panorum Pan Lyce
nerantes, per lusum atque lasciuia current, hoc primus us.
ludicru, id est Lupercal Romulus accepit, dictu uidetur Lupercal.
a Lyceo, quia Lupus est, inde Lupercal. Scribit
aliqui a lupa nutrice Romuli ac Remi. Nam ab eo loco
solenne incipit, ubi lupa lac uagienti praebeuit, aut a capra Luere.
pris, ut sit luere, id est purgare per capras (capra enim in
eo sacrificio maceratur) aut quod Pan lupos arceat. Tra
ditur et alia causa, quare nudi Luperci, aut quod Fau
nus peruestes ab Hercule delusus fuerit, et meminit Oui
dius. Aut quod caso Amulio Rom. et Remus foedati
uultus per sanguine, nudatis gladiis, et uestibus succin
eti, ab Alba usque ad sicum Ruminalem cucurrerunt. Un
de seruat in Lupercalibus, nobiles adolescentes faciem
sanguine sibi foedant, et alij accurrint, cum lana lacte
madida tabum abstergentes. Aut quod cum Romulus
in palestra esset, nudus latrones infecutus fuerit, et uo
tum Panis Lyceo fecerit. Sed ego uerius puto, uel a Lyceo im
ago uel a lupa. Ideo Romani in Lupercalibus canem in molatur.
molant, quoniam naturaliter canis lupis aduersatur, ob
quod Romulus lupae nutrici gratias habere uidetur. Lu
perci tergora capris eripiunt, et succincti discurrunt. Antiquum
circum antiquum oppidum, id est palatum, occurrentes oppidum.
corius uerberant. Foeminae ulro obuiam occurrunt, sa
cilem partum sperantes.

POMPONII LAETI
DE POTITIIS ET
Pinarijs.

Hercules.

Cacus.

Ara extem-
poralis.

Potitij.

Pinarij.

Victor Hercules, cæso Geryone Chrysaorifilio in Erythra, quæ est insula Oceanus Hispani, ab acto nitidarum boum armento, in Latium uenit, & proprie Tyberim loco herbido procubuit, ut læto pabulo reficeret boues. Cacus latronum princeps eximias boues duas caudis in speluncā traxit. Hercules somno excitus, lustrato grege, cum partem abesse numero sensit, omnia circuit, aduersa uestigia comperit, confusus nouitate rei, ex loco infesto agere armentū cœpit. Cum aucte boues desiderio relictarum mugissent, reddit a fuit ē spelunca uox, quæ Herculem conuertit, iuventa fraude, Cacum neci dedit. Concursus trepidantium pastorū aduenam rem cads faciunt apud Euandru, qui miraculo literarum, inter rudes artium homines, ea loca tū regebat. Is intuens halium, formamq; uiri, rozat, qui uir esset, ubi nomen, patremq; ac patriam accepit, quia sic Carmenta mater eius uaticinata fuerat, extemporelam aram Herculii erexit, iuuencum indomitum mactauit. Inde seruatum est, ut quota mis Ro. bouem indomitum Herculii immolent, & Hercules evulum populo dedit, sacrū fieri uoluit à Potitij & Pinarijs, que tū familiæ maxime inclytæ ea loca incolebāt. Forte euenit ut Potitij præsto essent, hisq; exta apponenterunt, & Pinarij, quia tardifuerere, extis adesis, ad cæteram ueniret dape.

Potitij ad Euādro edocti, antistites sacri eius diu fuerūt, postea cum interijſſent, empti de publico serui, officium exercuerunt. Ara ab Euādro erēcta, cui Hercules decimas soluit, maxima uocatur, & proxima est furo boario, ubi ex uoto decimae fūt. Tradunt, qui uelit diues fieri, Hercules theſaurorum deus putatur.

theſaurorum deus.

DE FRATRIBVS ARVALIBVS,

Qui primi fuerunt filii Laurentiae.

MAssurius Sabi. qui tempore Auguſti ſuit, xij. ſuſcepifſe liberos Accam Laurentiam, ſcribit, ex quibus cum unum extulifſet, grauiter indoluit. Romulus in demortui locum ſe dedit, & ita nutrice pientiſſime conſolatus eſt. Ab hoc numero duodenario, aruorum ſacerdotes xij. eſſe uoluit, & ut Plynius ait, ſe inter liberos Acca Laurentiae fratrem duodecimum appellauit. Fratres arualeſ hi nominati ſunt, qui ſacra publi rentia. ca faciunt, propterea ut fruges ferat arua, à Serendo igitur & aruis, ut Varro ſcribit, fratres arualeſ dicti ſunt. Fratres ar Laurentiam in eo ſacerdotio dediſſe Romulo ſpicea co uales. ronam pro religioſiſimo iſigni, que uit. alba colliga. Corona ſpīce. cea.

DE AVGVRIBVS.

Avgorandi ars antiquiſſima, à Chaldaeis ad Gre cos, apud quos Ampharaus, Mopsus & Cal-

P O M P O N I I L A E T I

chas summi augures habiti sunt, à Græcis ad Hetruscos
Augurandi uenit, ab He.ruscis ad Latinos, & ipse Romanorū pater
Romulus augur fuit, & ideo instituit magistratus augis
R o m u l u s r i u s c o n f i r m a r i , & posteri nō nisi augurio iubēte, res in-
augur. choabant. Locus augurii templū erat, augur uersus ori-
Locus au- entem sedebat, capite uelato, lituū detra tenens manu, id
guri. est, curuū baculū, quo in cælo regiones diuidit, & quæ
auguria ueniūt, prædictit. si leua fuerint, quia aliena par-
te septentrio est, felicia pronūciat, pars illa orbis propter
altitudinem prospera putatur, & à dextra parte meridi-
es, quia depresso est infelix. Dionysius meminit antiquā
auguran.li obseruationem fuisse etiam Aboriginū. Nam
Ascanius Ascanius, priusq; aciem cōtra Mezentiu educeret, augu-
augur rium captauit, & ubi micare à sinistris fulgor cōspexit,
Collegium pugnauit, & uictor fuit, tantaq; ueneratio & utilitas
augurum. inde fuit, ut collegium augurum constitutum sit, & pri-
mum tres augures fuere à tribus tribubus, sic instituisse
Romulum tradit Dionysius, inde quatuor creati. Tan-
dem plebe per tribunos id petente, quinque plebei augu-
res, quatuor patrīiis adiuncti fuere, & sic numerus no-
nouem. uem augurum mansit.

D E V E S T A L I B V S.

Ignis Vesta

lis.

Aedes Ve-
stæ.

V Estalem ignem cū penatibus Aeneas e Troia in
Latium tulit, cōdito Laevinio, Vestæ ædem sacra-
uit. Postea Asca, cōdita Alba, tēplū Vestæ adi-

ficauit in montis Albani parte, cui suberat lucus, in quo
Illa Romuli mater à Marte compressa fuit. Vestae mini-
stræ uirginitatem seruabant. Mos Latinis fuit, genero-
sas & castas uirgines legi, post multos annos Romulus
castissimas sacrorum cærenonias constituit, & ut Var-
ro tradidit, sacerdotes sexaginta, qui publica sacra face-
ret, per tribus & curias creauit, à uirtute & generis no-
bilitate. Inopes & aliqua parte corporis debiles, sacer-
dotes fieri uetuit, & in curiis singulis Vesta quædam co-
munis erat. Templum Vestæ Romulus condidit, & uir-
gines legit. Sed frequens opinio Numam Pompiliū asse-
rit. Credibile est Romulum, qui in omnibus curiis Vestæ
esse uoluit, separatim non posuisse. Rotunda effigie tem-
plum est inter Capitolium & Palatum, in eo seruaba-
tur perpetuus ignis, quia Vesta nihil aliud est, quam pu- Arcana in-
rus ignis. Sunt qui dicant alia quæda arcana in eo tem- templo Ve-
sto seruari, etiam pontificibus & uirginibus ignota, qui st. e.
dam duo dolia non magna, alterum clausum, alterum aper Duo dolia
tum, in quo nihil est. Quidam aiunt à uirginibus Palladium ibidem.
diuum seruari cælo lapsum in Troia. Primæ uirgines à Palladium.
Numa electæ quatuor fuere, Gegania, Berenia, Camilla,
Tarpeia, duæ aliae à Seruio Tullo additæ. Castitas uirgi-
nibus terminata est in xxx. annos, decem primis discit
uirgo, totidem ministra est, in reliquis docet, post xxx. an-
nos nubendi potestas ei fit. Prima quæ capta fuit Amata Amata.
ta traditur, ideo cum capitur uirgo, hoc nomen ei impo-

POMPONII LAETI

nitur, capitur à pontifice nō minor annis vi. & nō mai-
or x. & quae non sit patrūma & matrima, nēue lingua,
Vestalis de sensu aurium diminuta, alia āue corporis labe, neq; filia
linquentis serui, neq; eius qui domiciliū in Italia nō haberet. **Vesta**
lis si petulanter deliqueret, uerberabatur à pontifice, si
incesta fuisset, hoc modo poenas luebat, uincta effereba-
tur in Sandapila per mediū forū usq; ad portā Collinā,
ibi tumulus impudicarū Vestalīū inter muros imminet,
in quo est parua cauerna subterranea, ad quā per forā-
men scalis descenditur, in qua est stratus lectulus, & lu-
cerna ardēs, & panis, lac, oleū, ne fame intereat. Depo-
nitur hic Vestalis, soluitur uincis, capite uelato in suppli-
cium dicitur, pontifex cū arcana quēdā pronunciavit,
cū sacerdotibus terga uertit, & statim impudica Vestalis
in cauernā demittitur, inde fossa tellure repletur usq; ad
operculū, ea die silentiū & moestitia in tota urbe est.

DE FLAMINIBVS.

Dialis. Ialem & Martialem flaminem Romulus ins-
tituit, Numa Quirinalem addidit. Varro asserit
Martialis. Numā Pompiliū flamines singulis diis fecisse,
Quirinalis & ab eis nomina dedisse, hinc resp. hoībus in cælū rela-
Flamines. tis, flamines decreuit. Dicti aut̄ flamines sunt ex gestatio-
Faminij. ne pileorū, quasi pileamines, quidā aiunt ab infulis quas
Flaminiae. flamas uocāt. Eorū ministri Flaminij dicti, & ministri
Camilli. flaminule. Sed rerū omnīū sacrarum administrī Camilli
dicebant

DE SACERDOTIIS R.O. 57

dicebantur, flamines non poterant, nisi singuli singulis
dijs attribui, & nephias sine pileo erat egredi domum.

DE SALIIS.

S Alios xij. Marti Gra diuo legit Numa, dicti à sal
tando, quod facere in comitijs quotannis est solēt
& debent, uesticoloribus tunicis ornati per urbē
tripudiāt, succincti æneis baltheis. Togas fibulis necrūt,
quas trabeas uocant, & stant in capite pileos, quos uocat Trabea.
Apices, gladio ac inguntur, dextra lanceam aut uirgam Apices.
ferunt, leua Thraciam peltam, cælestia sunt arma, anci Ancile.
le uocant, id est circum excisum, id fertur cælo lapsum in
regiā Numæ, anno octauo regni eius. Lege cautū erat,
ut Salij liberi essent, & indigene, & quorum uterque pa-
rens uiueret, & cuiuscunq; fortunæ, pauperes aut diuiti-
es. Quidam Salios appellatos putant à uiro Samoibra-
ce seu Mantineo, nomine Salio, qui saltatione in armis in Salius.
zenit. Traditur Tull. Hostil. duplicesse numerū Saliorū.

DE FOECIALIBVS,

& patre patrato.

F Oeciales dicti, quod fidei publicæ inter populos
præe ant, nam per hos siebat, ut iustum concipe= Fœciales
retur bellum, & ut fœdere fides pacis constituere= tur. Eos instituisse dicitur Numa, cū indicendū esset bellū
Fidenatis, hi mittebantur priusq; cōciperetur bellum,

POMPONII LAETI

ad res repetendas, & si non impetrabant, bellum indicebant. Fœcialium unus qui patrem patratum faciebat, ex ipsis fœcialibus electum, sacris uestibus ornatus, ad aures iniuriarum procedebat, priusq; urbem intraret, ianitorem uel aliū qui obuiam fuisset, alloquebatur quibusdam imprecationibus. Inde in forum pergit, illic disserit qua causa uenerit, tempus ad consultandū dat xxx. diei rū, si per hos dies res infecta maneret, dij s cœlestibus manibusq; inuocatis, abit, & ad senatum refert, & ubi in se natu, quod iustum piumq; esset, actum erat, fœcialis bellū indicebat. Fœcialū sacra nefas uiolare erat, nā Fabius cū ea uiolasset, urbs Romana à Gallis Senonibus euersa fuit. Dicuntur fœciales à foedere faciendo seu seriendo, Pater patratus à patrando, id est sanciendo foedere, tratus unde quidam à fœcialibus creabatur, qui tantū in foedere sanciendo præcerat, ut quidam scribunt.

DE PONTIFICIBVS.

Pontifices ē patribus legit Numa, & ex his pontificem maximum fecit Martiū Martij F. & ipsius Numæ generum, cuius scitis omnia publica priuataq; sacra subiecit, ut esset quo consulum plebes ueniret, & idem nec cœlestes modo cœremonias, sed & iusta funebria & prodigia quomodo susciperentur, & curarentur. Defuncto pontifice maximo, aliis eligebatur nō Pont max. à populo, sed ab ipsis Pont. Appellati sunt (ut Varro scri-

bit & Dionysius) à pôte Sublitio, quē reficiebat, quare Sacerdotes uidentur à Numa nō pontifices, sed sacerdotū principes principes. nominati, & inde regnante Anco Mar. quādo Sublitius pons factus fuit, à ponte pontifices appellati, & ideo sacra ab eis trans Tyberim non mediocriter ad pontem sunt. Scenula pont. max. dicebat pôtifices dici à posse & Pontifex facere. Quidā scribūt ab eo, qd' potētia sacra p̄fiant. unde.

DE REGE SACRIFICVLO.

Postq Romani iam liberi, extincto regio nomine, Rex sacrifici consules crearunt, nec ubi desiderium regis esset, culus. propter quedam sacra publica, que reges faciebant, regem sacrificulum constituerunt, & è patribus elegerunt C. Manium Papyrium, & id sacerdotū pontifici subiecere, ne nouae libertati additus nomini honos officeret. Is Papyrius quietis studiosissimus fuit, idem fuisse memoratur, qui leges Numæ, ab Anco Martio in tabulis quernis inscriptas, rursus in publicū traduxit.

DE GALLIS MATRIS DEVVM.

Galli sacerdotes Cybeles matris deūm sunt, & se= Cybele. mimares, id est castrati, ab eo quod dea puerum concubaret ille cum Sagaritide nymphâ coiuit sub arbo re. Cybele excisa arbore uicta est, puer ad Dindyma au fugit, & virilitatē sibi amputauit. Ideo & Cybele castra

P O M P O N I I   L A E T I

sacerdotes tos sacerdotes habere mawult. Secundo bello Punico R. castrati. man eti deportatus est sacer lapis, quē matrem deū inco Mater deū l.e dicebant, per legatos tres, M. Valeriu, L. Eminiu, & C. Ceciliu Galba, & questores duos, Cn. Tremelliu Flac cum, & M. Val. Falconem, receptaq; fuit dea Rom e à Nasica uir sapientissimo homine P. Scipione Nasica, qui à senatu in optimus tota ciuitate uir optimus iudicatus fuit, & quod magis ad Galli. mirabile est, adolescēs erat. Galli diciti sunt à Gallo flumi Rhea. ne Phrygia, teles famia testa sibi amputat. Rhea nomi natur Cybele à mōte Cybelo, quæ est ps mōtis Dindymi.

D E D V V M V I R I S   E T
decem uiris sacrorum.

Libri Sibyl **D**Vūmūiri à Tarq. Superbo instituti fuerūt, qui soli inspicerent libros Sibyllinos, deinde cū plebes creari ex suis instaret, ex plebeis & patriis creati decem, & inde xv. qui libros inspicerent. Sic & duūmūiris ad decem uiros & xv. uiros res deuenit, & aliquādo data cura corrigendorū fastorū fuit. Hi Februarium, qui ultimus erat, post Ianuariu posuerunt.

D E E P V L O N I B V S.

Epulare sa
crificium. **V**Etres pontifices (ut ait Cicero) propter multitudinem sacrificiorū tres epulōes esse uoluerūt, ut ludorū epulare sacrificium facerent, id sacerdotium antiquum fuisse constat, sed de ætate nondum legimus, numerus auctus fuit, duo additi, & quinq; fuere

DE SACERDOTIIS R.O. 59

epulones, & postea theatralium ludorū atq; Circensū
ambitione, septem suis epulones leguntur.

DE TITIIS SODALIBVS.

Sinuguris Titij sacerdotes extra urbē habitabāt, &
in tugurijs certa auguria seruabāt, quoniā ad id
deputati à Pont.erāt. Nomē inditū ast ab auibus.

POMPONII LAETI DE
LEGIBVS LIBELLVS.

Ius pluribus modis dicitur. Naturale, quod est cōmu Ius natu-
ne omnibus animalibus. Ius gentiū, quo gentes huma Ius gentiū.
næ utuntur. Ius ciuale, quod ex legibus, plebiscitis, Ius ciuale.
senatus consultis, decretis principum, & autoritate pru= Ius publicū
dentium uenit. Ius publicū in sacerdotibus & magistra Ius priuatū
tibus consitit. Ius priuatū ad singulorū utilitatem. Ius
etia dicitur locus in quo ius redditur, ut meminit Paulus
de lege & de legis origine. Lex (ut Chrysip diffinit) est Ius.
diuinarū & humanarū rerum notitia, lex dicitur roga= Lex
tio & obnunciatio. Lex donū est dei, dogma hominū sa=
pientum, coērcio uolūtatis. Legis uirtus est imperare, ue
tare, punire, permettere. Lex est eternū quoddam, quod Legis uir-
tuuersum mundū regit, imperādi, prohibendiq; sapien tus.
tia, ex hac lege lex nostra est, ratio mēsq; sapiētis æqua
lis dei est lex, constatq; ad salutem ciuiū, ciuitatumq; in=
columitatem, uitamq; omnium quietam & beatam. Igj-

H ij

P O M P O N I I   L A E T I

tur ubi lex nō est, quies & beatitudo non est, & apud illos antiquissimos mos sapientum lex erat, id erat quoniam antiquitas proxime accedebat ad deum. Lex magistratibus praest, & magistratus populo. Optime putat Ciceron, magistratum esse legem loquentem. Imperandi & obtemperandi modus debet esse. Nam & qui bene imperauerit, aliquando obtemperet necesse est, & ipsi mortales non solū obtemperare & obedire magistratibus debet, sed eos colere atq; diligere. Potestas est facultas a populo seu principe publi. data. Magistratus dici coepitus est, cū Magistrat. a populo creatus fuit magister populi, id est dictator. Primi legū ma fatur Ceres dedisse leges mortalibus, postea ipsi sa- latores. pientes, Phoroneus Arguius dedit, Moyses cælo lapsas Hebreis, Aegyptijs Mercurius, Draco & Solon Atheniensibus, Minos Cretēsibus, Lycurgus Lacedemonijs Turijs Charundas, Romanis Romulus.

De Allia & Fusia LL.

Allia & Fusia lege resistebatur perniciosis legibus in ciuitate, quæ ideo erant propugnacula & muri otij & tranquillitatis. Sed Clodius tri. pl. L. Pisone, & A. Gabino coss. iiii. leges tulit, ex his secunda fuit, ne quis per eos dies, qbus cū populo agi liceret, de cælo seruaret, & quarta cauebatur, ne quem censor in senatu legendō præterirent, néue quem ignominia afficerent, nisi qui apud eos accusatus, & utriusq; censo

ris sententia damnatus esset, hac lege diminuta est censio
ra, quæ est magistra uitæ & modestie.

De lege Aurelia.

Aurelia lege cōmunicata sunt iudicia senatui, equiti-
tibusq; Romanis, & tribunis aerarijs. Eam tulit Aureli-
us Cotta prætor.

De lege Acilia.

Manius Acilius Glabrio legem tulit de pecunijs repe-
tundis, in qua ne comperendinari quidem reum sinit. L.
Piso primus tulit legem de pecunijs repetundis.

De lege Annonia.

Clo. tr. pl. De annona legem tulit, ut frumentum quod
antea senis aeris ac trientibus in singulos modios daba-
tur, gratis daretur.

De lege Annaria.

Ea lex annorū modum sinit, quibus magistratus capi-
endi potestas sit.

De lege Aterma.

Hæc lex, cum mos priscus fuisset interrogande mul-
tæ per magistratus, quis aut bouis nomine, quis ære de-
no, bouis ære centeno diffiniuit.

De lege Aquilia.

Aquilia lex ab Aquilio lata, de dolo malo, de fraude,
de deceptione, de similitate.

De lege Cincia.

Cincius legem tulit, qua cauetur antiquitus, ne quis ob
causam orandam, domum pecuniāmque acciperet.

De lege Calphurnia.

Calphurnia lege pecuniaria poena inter alias poenas ad

POMPONII LAETI

iecta fuit. L. Calphurnius Piso eam tulit.

De lege Cornelia.

Cornelia lege cauetur, ne quis legatis exterarum nationum pecuniam expensam ferret. A. Cornelius cons. tulit, & idem alia tulit. Ne quis in senatu legibus solueretur, nisi duceti adfuisserent, ne quis cum solutus esset intercederet, cum ea de re ad populum ferret. Talit idem Cornelius, ut praetores edictis suis ius dicerent. Lex est à Cornelio quodam lata, ut homines, qui parricidij causa telo accincti sint, gladio persequantur.

De lege Caſſia.

Fuit etiam lex ^{Caſſia, quā de patriciorum di-} tabellā suffragia ferret. C. Mario. C. Flacco cons. alia ab eodem lata, ut ille quem populus damnasset, cuius imperium abrogasset, in senatu non esset. Tacit. II. Annal. 25.

De lege Fabia.

Fabia lex à Fabio lata, à qua adiecta poena est illis q̄ deducunt & sectantur candidatos in comitia.

De lege frumentaria.

Frumentaria lex à Sempronio Graccho lata est, qua frumentum è publico distribueretur pop. Ro.

De lege Falcidia.

Lege Falcidia, à Falcidio lata, cauetur, ne plus dodrāte legare liceret, propterea q̄ multi hæreditatē recusabāt.

De lege Flavia.

Flavia... legem tulit de plagiarijs, cum quis dolo ser-

uum aut pecus à domino, & filium à patre subtrahit.

De lege Gabinia.

Gabinius legem tulit, qua bellū Cn. Pompeio magno contra Piratas datū est, contra C. Trebelli trib. pl. intercessionem.

De lege Iunia.

Iunius Sylvius cons. cum Q. Cecilio Metel. legem tulit bello Cimbrico, quod diu prae & infelicitate gestum est, propter diminuta militiae stipendia.

De lege Iulia.

Iulia lege puniuntur adulteri. Idem Iulius Cæsar legē tulit de peculato in eos qui remp. uel sacra furati sunt, uel furantibus auxiliati sunt, uel furtas scientes suscepérunt.

De lege Lectoria.

Cum adolescentes in contractibus circumueniri sole rent. Q. Lectorius poenam deceptoribus adiccit.

De lege Licinia.

P. Licinius Crassus orator, & Q. Murius Scœuola Pont. max. legem tulerunt de regūdis ciuitatis, ut in suā quisq; ius ciuitatis redigeretur, cum multi Itali cupiditate ciuitatis Ro. tenentur.

De lege Manilia.

L. Manilius legem tulit, ut quando res à nobilibus aduersæ gestæ fuerant, illi ad magistratus gerēdos admitterentur, quorū maiores in Ro. nana repub. magistratū non exercuissent, huiusmodi autem noui appellari.

Otho tr. pl. legē tulit, ne quis cū ordine equestri in spe,

POMPONII LAETI

Et aculis sederet, nisi sesteria quadraginta possideret, quod si contingere, quisquis esset, siue ingenuus siue libertus, inter equites spectare liceret in gradu xiij.

De lege Oppia.

Oppus legem tulit, ne superfluo ornatu mulieres Romanæ uterentur, nœve pilentis, id est rhedis pensilibus ute rentur, nœve plus uncia in auribus appendenter.

De lege Hortensia.

Hortensius legem tulit, ut eo iure, quo populus statutus esset, & omnes Quirites tenerentur.

De lege Pompeia.

C. Pompeius Strabo latalege, ueteribus incolis Transpadinis ius Latii dedit, quod cæteræ Coloniae Latinae habebant, ut petendi magistratus & ciuitatis Romæ ius adipiscerentur. Cn. Pompeius magnus legem tulit, ut quis sutor suffragio populi, ex his qui consules fuerant, crearetur. Idem Pompeius legem tulit, qua asperrima poena patricidas afficit. Si quis parētis, filii satr preparauerit clā & palam, insutus culeo cum cane & gallo gallinaceo, & uipera & simia, in mare aut in flumen proüceretur.

De lege Papia.

Lege Papia prohibetur peregrini uti urbe Ro. M. Plotius Sil. tr. pl. Cn. Pompeo Strabone, & L. Portio Cato. cons. legem tulit, ut singulæ tribus, quinos denos ex eo numero suffragio crearent, qui eo anno iudicaret. L. Rosius Otho consul legem tulit, ut in theatro equiti-

DE LEGIBVS R.O. 62

bus Ro. ordines xxviii. spectandi gratia darentur.

De lege Satyra.

Satyra lex est, que uno rogatu multa & uaria comprehendit.

De lege Scantinia.

P. Scantinus legem tulit, qua puerorum concubitores graui suppicio afficiuntur.

De lege Tutelari.

Lege Tutelari cauetur, ne quis tutor per simulationē pupillum fraudet.

De lege Variana.

Q. Varius tr. pl. legē tulit, ut quereretur de his, quo rum ope consiliōne socii pop. R.o. arma sumpſiffent.

De lege Voconia.

Voconius legem tulit, ne quis census, hoc est pecunioſus hæredem unicam relinquaret filiam, erat autem census ille, qui C. milia in professione detulisset.

De lege Valeria.

Valerius Publicola legem tulit, ut nulli magistratui liceret, corpus Romani ciuis indicta causa cōdemnare, liceretq; damnatis ad populum prouocare.

Hac habui M. Pantagathe, que de magistratibus & sacerdotiis, & legibus cōpendioſe scriberem, ut ex eo cōpēdīo aliqua ad nostros utilitas pueniat, & ita depinxiſſe opinor, ut ante oculos uelut in tabella posuerim. Scribant alii diffusius, Pomponio satis est placere suis.

F I N I S.

De lege Sénia

L. Sénius legem tulit, qua patriciorum numerus impletus. Tacit. II. Annal. 25.
De Lege Glitia

Est de hac inscriptio b. 4. ff. de inc. test. ubi vid. Gotofr.